

Wandeling “Langs 77 Grote Kerken in Nederland”.

Route Wijk bij Duurstede – Vianen – Montfoort – Gouda, 4, 5 en 6 juli 2011

Column Friesch Dagblad week 27

Het heeft vast niets met mijn wandeling te maken, maar vandaag heb ik me voor het eerst in mijn leven flink boos gemaakt om iemand die een ander geloof heeft dan ik.

Mijzelf kennende doe ik dat nooit. We zijn mensen. En al die mensen hebben verschillende manieren van geloven. Ik merk dat in het pastoraat, in de Raad van Kerken waarin ik zitting heb, in gesprek met anderen en ook nu ik kerken bezoek in het land en daar evenzoveel mensen tegenkom met wie ik in gesprek raak over geloven. Ik kan mensen vrijlaten in hun geloof en in wat ze geloven.

Maar deze week sprak iemand mij aan die mij niet kende. Ik kende hem ook niet. Hij sprak mij aan op mijn manier van leven via de kajuit die op mijn huis gebouwd werd, omdat ik twee dakramen had die lek waren en die vervangen moesten worden. Maar dat laatste wist hij niet. Hij vroeg, zonder inleiding en aanleiding, zonder blikken of blozen: “Waarom moet jij (hij zei jij, terwijl hij minstens 20 jaar jonger was dan ik) in zo’n groot huis wonen?” Het klonk niet vriendelijk. Ik keek hem verbaasd aan. Begreep ik zijn vraag wel goed? “Waarom moet jij in zo’n groot huis wonen? Jij bent toch maar alleen?!”

Ik maakte er nog een grapje over. Zo van: “Nou ja, ik ben nu eenmaal een mens die veel ruimte nodig heeft.” En maakte er een wijds gebaar bij.

Hij kon er niet om lachen en stelde zijn vraag nog eens. Iets agressiever.

Ik legde het hem uit. Van de dakramen en zo. Dat ze lek waren. En dat ik dan voor wat meer geld een kajuit kon laten bouwen. Had ik mooi wat meer ruimte (!)

Toen kwam zijn tweede vraag: Waarom ik kerkelijk werker geworden was. Wat mijn diepste motivatie was.

Ook daar heb ik antwoord op gegeven. Omdat ik, zei ik, af en toe graag een stukje mee wilde lopen in het leven van mensen. Als die mensen mij dat tenminste toestaan. Heel basaal. Niet meer en niet minder.

Toen begon hij. Over de zwaar Gereformeerde kerk waar hij uit was gestapt. Hij was gegroeid in zijn geloof. En toen hij een volwassen geloof kreeg paste hij niet meer in die kerk. Hij stapte toen over naar de grootste evangelische gemeente in het noorden van ons land. “Het is zo simpel”, zei hij. “De mensen moeten gewoon van de Here Jezus houden.”

Gelukkig begon het toen te weerlichten en te donderen. En te stortregenen. We moesten naar binnen. Hij vertrok.

Twee dagen later drong pas tot me door wat er gebeurd was. Ik ben altijd al secundair reagerend geweest, en gelukkig ook nu. Zo jong nog, dacht ik, en dan al zo gegroeid in het geloof, dan al zo’n volwassen geloof. Tjongejonge, ja, ja, hij wel.

Ik moet ineens, nu ik dit schrijf, aan die man van 87 denken. Hij woont in één van de tehuizen waar ik werk. En hij zegt vaak tegen me: “Jo en ik steane net op ien lijn wat it leauwen oangiet. Mar wy respektarre mekoar. Jo hawwe de begraffenis dien fan myn frou.”

Of die oude man in Westzaan, van wie de vrouw een paar jaar terug gestorven was, die mij de Grote Kerk van Westzaan liet zien en zei: We hebben hier een prachtige gemeente. En dan zijn er toch nog vaak mensen die zeggen: Maar zus, maar zo..... Maar we kunnen blij zijn met zo'n prachtige gemeente!"

Ik hoop op mijn verdere wandeling veel mensen tegen te komen met grote huizen. Er is dan vast ruimte om een gast te herbergen.

Maandag 4 juli 2011

We starten vandaag in Wijk bij Duurstede, de Dorestad.

Voor het naamdeel *Wijk* worden verschillende verklaringen gegeven, zoals dat het onder meer herleid zou kunnen worden tot het Romeinse *vicus*, of het Germaanse *wik* wat weer "bocht" of "inham" betekent. Het naamdeel *Duurstede* laat zich herleiden tot de vroegere handelsplaats Dorestad, welke naam op zijn minst deels van Keltische oorsprong is.

We verzamelen bij de parkeerplaats op het Van Egmondplein, omdat Gea Opeval vandaag met me meeloopt. Haar man Jaap, zorgt voor de proviand, koffie met koek, en 's avonds een heerlijke maaltijd warm eten.

We lopen eerst naar de Grote Kerk van Wijk bij Duurstede. Die kerk werd bezocht op 25 juni. Nu start daar de wandeling.

Het is goed weer. De zon schijnt.

Bij de pont naar Beusichem is Jaap er met koffie. We zitten aan het water, de pont vaart af en aan. Het is er een gezellig komen en gaan van mensen die moeten werken en mensen die vakantie houden.

Dan zetten we onze wandeling voort via Culemborg naar Vianen. Het is een lange wandeling van zo'n 26 kilometer. Maar wonder boven wonder lukt dat redelijk goed. Voor Gea helemaal een prestatie omdat zij nooit lange einden loopt. Voor mij een teken dat ik toch wat langere

afstanden kan lopen dan in het begin van mijn wandeling (11 maart).

In Vianen bel ik de kerkrentmeester, mevr. Kluit. Haar man komt mee naar de kerk. En ze heeft ook de predikant Rein den Hertog gebeld. Hij komt ook naar de kerk.

Ze vertellen uitgebreid over de kerk: "De eerste vermelding van een kapel dateert uit 1327. Daarna is de kerk diverse malen uitgebreid. In de 16de eeuw is de kerk grotendeels verwoest als gevolg van de

stadsbrand van 1540. Het huidige gebouw dateert voor een groot deel uit die periode. De toren heeft de brand min of meer overleefd en dateert nog grotendeels uit de 14e eeuw.

In de kerk bevindt zich in een aparte kapel het grafmonument van Reinoud III van Brederode en zijn vrouw Phillipote van der Marck. Het is een zogenaamde "dubbeldekkertombe" met op de bovenplaat de beelden van Reinout en Phillipote, en op de onderplaat als een verwijzing naar de vergankelijkheid van het menselijk bestaan, een beeld van een lijk in verregaande staat van ontbinding.

Het praalgraf dateert van de herbouw na de brand van 1540. Het is gebouwd

in opdracht van Reinoud III van Brederode. Hij stierf in 1556; Phillipote stierf in 1536. Samen kregen Reinoud en Phillipote tien kinderen, terwijl Reinoud ook nog eens tien onwettige kinderen had.

Ook een aantal nakomelingen van Reinoud en Phillipote is in de kerk begraven, net als, in 1679, Wolfert van Brederode, de laatste wettige mannelijke nakomeling.

In het begin van de 18de eeuw is het gebouw in zeer slechte staat. Op 24 oktober 1709 houdt dominee Jodocus Rappardus een leerrede, waarin hij oproept om een twintigste deel van wat gewoonlijk aan drank, kleding en vermakelijkheid wordt verkwist aan de kerk te schenken. Een grote inzamelingsactie die daarop wordt gehouden levert voldoende geld op om het dak te herstellen. De preek is bewaard gebleven.

In 1725 kopen de Staten van Holland en West Friesland de heerlijkheid Vianen en Ameide. In 1728 wordt de kerk gerestaureerd.

Een grote restauratie is uitgevoerd tussen 1951 en 1956. In 1998/1999 is het pleisterwerk gerestaureerd en in 2000/2001 het tongewelf. Het hout was aangetast door de bonte knaagkever.”

We bieden de kaars aan, die in De Grote Kerk is aangestoken en van daaruit meegenomen wordt naar alle Grote Kerken in Nederland. Ds. Den Hertog schrijft een paar woorden in mijn wandelboek, het “stempel” dat ik in de Grote Kerk van Vianen ben geweest.

Dan vertrekken we weer. Het is een lange dag geweest. 's Morgens om 7.00 uur zat ik in de auto. Om 9.00 uur troffen we elkaar. De wandeling duurde tot 16.00 uur. Om 17.30 verlaten we uit de kerk.

Jaap heeft een pan pasta klaar. Het smaakt heerlijk. En na de pasta is er een verrukkelijk toeetje: kersen van de Betuwebodem, zoveel lekkerder dan uit de supermarkt. Dan rijd ik naar mijn logeeradres in Boxtel.

Dinsdag 5 juli 2011

Deze week slaap ik in “ons” zomerhuisje in Boxtel. Het is niet van mij, maar het voelt alsof het van mij is. Een vriend die bij Philips in Eindhoven werkt, woont hier door de week. In het weekend is hij thuis bij zijn vrouw. Ik mag af en toe ook in dit huisje bivakkeren; ook in de zomer- en kerstvakantie ga ik er vaak naar toe. Het staat op een 55+ deel van de camping en het is er heerlijk rustig.

Als ik 's ochtends weggrijd zie ik de chaos die de storm van verleden week daar heeft aangericht. Boxtel ligt vlakbij Vught en juist over die plekken raasde de storm die, naar ik later hoorde, maar tien minuten duurde. Wegen zijn afgezet, omdat bomen dwars over de weg liggen. Grote bomen, vooral populieren, zijn als lucifershoutje geknapt en liggen her en der door het land. Overal in de bermen liggen kris kras grote takken, hopen bladeren, dikke stammen die al in stukken gezaagd zijn. Het is een grote ravage.

Ik kan niet de weg langs die ik altijd ga, maar moet omrijden om op de rijksweg naar 's Hertogenbosch te komen.

Bij Zaltbommel rijd ik over de Martinus Nijhoffbrug. Vier keer passeer ik deze week deze brug. En altijd als ik daar rijd moet ik aan dat gedicht van Nijhoff denken:

De moeder de vrouw

*Ik ging naar Bommel om de brug te zien.
Ik zag de nieuwe brug. Twee overzijden
die elkaar vroeger schenen te vermijden,
worden weer burenen. Een minuut of tien
dat ik daar lag, in 't gras, mijn thee gedronken,
mijn hoofd vol van het landschap wijd en zijd -
laat mij daar midden uit de oneindigheid
een stem vernemen dat mijn oren klonken.*

*Het was een vrouw. Het schip dat zij bevoer
kwam langzaam stroomaf door de brug gevaren.
Zij was alleen aan dek, zij stond bij 't roer,*

*en wat zij zong hoorde ik dat psalmen waren.
O, dacht ik, o, dat daar mijn moeder voer.
Prijs God, zong zij, Zijn hand zal u bewaren.*

Ik start vandaag mijn wandeling in Vianen. Ik heb afgesproken met Piet Antoons, kerkrentmeester, dat hij vandaag mijn “meeloper” is. We treffen elkaar op de parkeerplaats. De route loopt vandaag via Nieuwegein en IJsselstein naar Montfoort. Daar is de 26^e Grote Kerk die op ons staat te wachten.

Het is 9.00 uur. Na de Ringdijk van Vianen moeten we met de pont over de Lek. Dat vind ik altijd weer bijzonder, alsof je echt vakantie hebt, het water oversteekt en weg bent van alles en iedereen.

Op de pont een mooi gedicht. Even anders dan het gedicht van Martinus Nijhoff, anoniem geschreven. Maar toch leuk.

Aan de overkant wandelen we afwisselend door de natuur en de door huizen bezette wereld. Het lijkt hier een beetje alsof de steden/dorpen aan elkaar vast zijn gebouwd.

Weer kunnen we buiten kofiedrinken, buiten eten en af en toe een rustpauze nemen. Ik heb ik al die dagen lopen nog maar twee keer een dag regen gehad. Dat is toch wel bijzonder.

We zijn vroeg in Montfoort, een prachtig vestingstadje. Omstreeks het jaar 1170 liet bisschop Godfried van Rhenen op een strategisch punt langs de Hollandse IJssel een kasteel bouwen. Deze burcht moest het Sticht – het gebied van de bisschop van Utrecht – beschermen tegen de aanvallen van de Hollandse graven. Bovendien kon de bisschop hiervandaan het soms nogal roerige Utrecht onder de duim houden. Het kasteel droeg de naam Montfoort, die waarschijnlijk is afgeleid van “Mons Fortis”, dat sterke berg of burcht betekent. Dezelfde plaatsnaam komt ook voor in Spanje en Portugal, Monforte. Als commandant van het kasteel werd een dienstman uit de ridderstand benoemd. Deze kreeg de titel van burggraaf van Montfoort. De burggraven ontpopten zich als machtige heren, die een belangrijk stempel drukten op de historie van de streek.

In 1544 stichtte de Johannierorde een vrij grote commanderij in Montfoort, waarvan de kapel en kloostergang nog tastbare herinneringen zijn. Enkele decennia later volgde de Reformatie. De Staten van Utrecht vaardigden in 1581 een verbod uit op de katholieke godsdienstoefeningen. De burggraven van Montfoort bleven echter de oude leer trouw. Door hun invloedrijke positie kreeg de Reformatie in Montfoort dan ook niet echt goede voet onder de grond, al ging ook hier de kerk in handen over van de protestanten.

In 1629 kreeg Montfoort te maken met een grote stadsbrand, waarbij de St. Janskerk in de as werd gelegd. De herbouw van de huidige hervormde kerk werd in 1634 afgerond en kon mede worden bekostigd uit de verkoop van landerijen van de kerk.

Bij de kerk is dhr. Hek, kerkrentmeester. Hij leidt ons de kerk door. Twee bijzonderheden:

De Kansel

De kansel is gemaakt door Jan Oudhuizen en dateert uit 1670. De kansel wordt gedragen door vier arenden (kosten f.100,-).

De hoofden

Centraal in de kerk(kruis) ziet men bovenin de kerk beeldhouwde hoofden. Het stellen de vier evangelisten voor. Drie met baard, één zonder baard. Waarschijnlijk is dat Johannes. Volgens anderen zijn het vier burgemeesters van Montfoort.

Dhr. Hek vertelt ons een triest verhaal: “De Hervormde Gemeente in Montfoort bestaat uit ongeveer 2500 leden. Daarvan gaan er ongeveer 750 op zondag naar de kerk. Met de komst van de Protestantse Kerk in Nederland is er in de kerk een scheuring ontstaan. Ongeveer 600 kerkbezoekers/gemeenteleden zijn uit de Hervormde Kerk gestapt en zijn nu de Hersteld Hervormde Kerk. Daarom zitten er in de gewone Hervormde dienst (Gereformeerde Bond) op zondag nog maar 150 mensen in de kerk.”

We hadden het al zien staan op de kerk: Hervormde Gemeente en Hersteld Hervormde Gemeente.

Dhr. Hek vertelt verder: “De afgescheidenen hadden diensten op het industrieterrein in een grote loods. Dat stond de burgerlijke gemeente niet aan. We zijn toen samen met de burgemeester om de tafel gaan zitten en hebben besloten om de Hersteld Hervormden een plek te geven in onze kerk. De Hervormden kerken nu om 9.30 uur en om 16.00 uur; de Hersteld Hervormden hebben twee diensten om 11.30 uur en om 19.00 uur. Ook hebben wij financiën aan de Hersteld Hervormden mee moeten geven.”

Het is een triest verhaal. We wilden graag dat er één kerk zou komen: De Protestantse Kerk in Nederland. Hoeveel kerken hebben we ondertussen gekregen? Misschien wel vijf of zes. Het is niet gelukt om één kerk te kunnen zijn. En deze triestheid klinkt door in de woorden van dhr. Hek.

Uit het Algemeen Dagblad is het volgende artikel:

Maandag 08 jan 2007, 11.02

De eerste kerkdienst die de hersteld hervormde gemeente (HHG) Montfoort gisteren na ruim een half jaar hield in de Grote kerk te Montfoort werd zeer goed bezocht.

Het was volgens de kerkgangsters bijna net zo vol als vroeger toen de diensten samen met de leden van de Protestantse Kerken in Nederland (PKN) werden gevierd.

Een jeugdige kerkbezoekster had het prettig gevonden weer in de oude kerk terug te zijn, maar benadrukte wel dat de kerktijden voor de HHG erg ongemakkelijk zijn. De eerste dienst was om 13.45 afgelopen en om 16.00 uur begon alweer de volgende. Zeker voor mensen die van ver moeten komen is dat geen eenvoudige opgave. Scriba van de kerkenraad, Cor van der Wijngaard, was tevreden over het grote aantal geloofsgenoten dat naar de eerste dienst was gekomen.

Vanaf april 2006 kerkte de HHG in een loods op het industrieterrein en tijdens de laatste week van het jaar in een bedrijfshal te Linschoten. Zij verlieten de Grote kerk omdat zij om diverse redenen geen lid wilden worden van de Protestantse Kerken in Nederland (PKN), die door de landelijke fusie eigenaar was geworden van alle bezittingen en gebouwen in Montfoort.

De gemeente weigerde de HHG toestemming om de diensten te blijven houden op locaties die een andere bestemming hadden en vorderde 5000 euro per overtreding. De rechter stelde de gemeente Montfoort in het gelijk en er restte de herstelden geen andere mogelijkheid om terug te keren naar de Grote kerk.

Van der Wijngaard vindt het jammer dat deze stap gezet moest worden: "We moesten wel want alle wegen waren afgesneden. We hopen dat we met elkaar verder kunnen." Al tijdens eerdere besprekingen met de PKN bleek dat de HHG het wel kon vergeten de oorspronkelijke kerktijden (9.30 en 18.30 uur) aan te houden vandaar dat zij nu zijn uitgeweken naar de middag. Van der Wijngaard hoopt dat er in de toekomst met de PKN nog te praten valt over de tijden.

Dhr. Hek schrijft in mijn wandelboek:

Geachte wandelaars,

Het was mij een genoegen u ons mooie kerkgebouw te laten zien.

Gode bevolen.

W.R. Hek

Woensdag 6 juli 2011

Vandaag start mijn wandeling vroeg. Ik zit om 6.30 in de auto om naar Montfoort te rijden. Om 7.45 loop ik.

Vandaag neem ik de kortste route naar Gouda. Dat is weliswaar niet de mooiste route. Maar vanmiddag wil ik nog bij mijn zus en zwager aan die op een camping zitten in Raalte.

De weg loopt helemaal langs een provinciale weg. Ik hoor constant de auto's naast me af en aan rijden. Het waait ook hard en de hele weg heb ik tegenwind. Het lijkt een beetje op de etappe De Rijk – Beverwijk waar ik ook steeds het lawaai van auto's en wind aan m'n hoofd had. Het is alleen nu niet zo koud als toen.

Om kwart over twaalf ben ik in Gouda. Er is niemand die me opwacht. Via een telefoongesprek met de koster had ik gehoord dat de kerk wel open was en dat in entree moest betalen (zo ook in Haarlem). Zo gaat het inderdaad. Ik betaal, ga de kerk binnen, en na vijf minuten is daar toch de koster omdat hij een groep van theologen rond moet leiden.

Ik overhandig hem de kaars met daarbij de uitleg en vraag of hij dat door wil geven aan de kerkenraad. Dat zal hij doen. Ik krijg nog een kop koffie. En daarna heeft hij het te druk om mij nog te woord te staan.

Het (niet) contact hebben met iemand van de kerkenraad/koster heeft me murw en moe gemaakt. Ik heb niet veel belangstelling voor de kerk omdat ik te moe ben en omdat het allemaal te veel is.

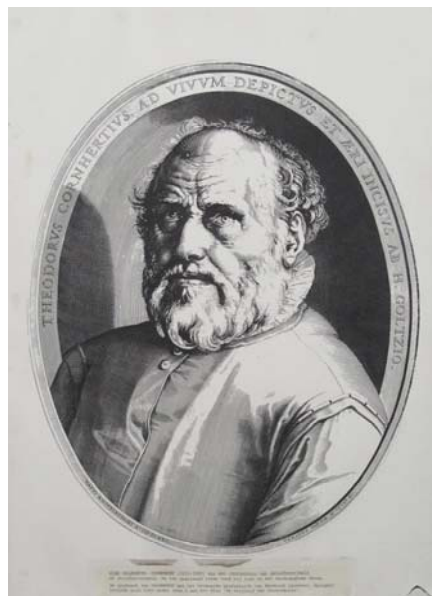
De kerk is vooral beroemd om haar gebrandschilderde ramen de Goudse Glazen. Ze bevatten afbeeldingen uit de Bijbelse en vaderlandse geschiedenis. Deze glazen staan afgebeeld in de Goudse Bijbel, die in Naarden de Naardense Bijbel heet. Schrijver van deze Bijbelvertaling is Piet Oussen.

In de kerk ligt Dirk Volkertszoon Coornhert begraven. Hij was een veelzijdige Nederlandse kunstenaar, geleerde, theoloog, musicus en publicist. Hij was van huis uit katholiek maar ageerde fel tegen praktijken van kettervervolgingen. Hij is enkele keren op de vlucht geweest wegens zijn anti-Rooms-Katholieke gezindheid. Hij noemde zichzelf universeel-Katholiek. Hij werd verbannen door zowel calvinistische stadsbestuurders als predikanten. Op het eind van zijn leven is hij van Delft naar Gouda gevlucht. Hier was toen een meer liberale overheid, met als gevolg drukkersvrijheid en een zeer vrijzinnige prediking vanaf de kansel van de St.-Janskerk. De Goudse boekdrukker Jasper Tournay was mogelijk de aanleiding voor zijn keuze voor Gouda. Deze had namelijk al een paar van zijn werken voor hem gedrukt. Tijdens zijn verblijf in Gouda zou deze drukker mogelijk al zijn boeken voor hem hebben gedrukt en uitgegeven.

Dirck Volkertsz. Coornhert kan worden gezien als een (religieus) humanist, belangrijk, zij het wat ondergewaardeerd veelzijdig, verlicht en verdraagzaam renaissance-denker en publicist op vele terreinen. Hij

kon de enorme hoeveelheid belangwekkende publicaties (boeken, pamfletten, andere geschreven werken, correspondenties), alles op basis van gedegen studies, aan door stipt van 's morgens vier uur tot 's avonds tien uur te werken. Slapen vond hij slechts een noodzakelijk kwaad.

Route Gouda – Meerkerk – Leerdam – Gorinchem/Dalem – Sliedrecht, 14, 15 en 16 juli 2011

Deze route verloopt wat chaotisch. Ik zou eerst gaan lopen op 12, 13, 14 en 15 juli. Maar omdat ik op 13 juli naar een begrafenis wil (de derde in zes dagen) moet ik mijn plannen omgooien. En omdat ik afspraken heb bij één kerk, en de beide andere kerken op beperkte tijden open zijn, wordt het een chaotische wandeling, die er als volgt uitziet:

Op donderdag 14 juli loop ik van Meerkerk, via Leerdam naar Gorinchem/Dalem; ik heb in Gorcum een afspraak met iemand die speciaal voor mij naar de kerk komt.

Op vrijdag 15 juli loop ik van Gorinchem/Dalem naar Sliedrecht. In Sliedrecht kan ik alleen maar op vrijdagochtend terecht omdat niemand van de kerkenraad weet had van mijn brief. Ook op het kerkelijk bureau, aan wie ik de brief stuurde, weten ze niets. Geen brief bekend (?!). Maar iemand van het kerkelijk bureau is bereid mij rond te leiden door de kerk en mij te woord te staan. En dat doe ik dus maar. En dus zet ik mijn auto in Gorcum neer, ga ik met de trein naar Sliedrecht, bekijk de kerk en start ik mijn wandeling in omgekeerde volgorde van Sliedrecht naar Gorcum.

Op zaterdag 16 juli loop ik van Gouda naar Meerkerk. En moet ik nog de kerk in Leerdam bezoeken, die op woensdag, vrijdag en zaterdag open is. Ook hier is niemand van de kerkenraad aanwezig.

Donderdag 14 juli 2011

“Wind en regen kom ik tegen

Om 8.00 uur stap ik uit de auto in Meerkerk. Het is droog. Maar ik ben nog niet vijf minuten onderweg of de eerste regen begint te vallen. Op de buienradar had ik al gezien, dat het vandaag niet droog zou blijven.

Even heb ik nog getwijfeld of ik zou gaan. Maar de planning is deze week al anders verlopen dat gedacht. Ik wilde woensdag naar een begrafenis van één van “mijn” gemeenteleden. Vandaar dat ik donderdag pas ben begonnen met het lopen van de etappe Gouda – Leerdam – Gorinchem-Dalem – Sliedrecht. De planning van vier dagen wil ik nu in drie dagen lopen.

Meerkerk, zo ongeveer het midden tussen Gouda en Leerdam is de start van vandaag. Ik loop via Leerdam. En in Gorinchem rekenen ze vandaag op mij. De afspraak is gemaakt.

In Meerkerk loop ik een stuk langs het Merwedekanaal. Ik heb redelijk voor de wind. Dat gaat goed. In Leerbroek gaat de regenponcho aan. Dat is de eerste keer tijdens mijn wandeling. De wind steekt op en ik heb moeite mijn paraplu vast te houden. Maar het gaat nog steeds voor de wind. Om 10.00 uur ben ik in Leerdam. Voordat ik tegen de wind in naar Gorcum moet wil ik koffie. Niets is open, alleen een banketbakker die koffie met vlaai te koop aanbiedt. Vlaai hoeft nu even niet; de koffie is heerlijk.

Dan gaat het richting Gorcum, via kasteel Heukelum en het dorp Heukelum richting het zuiden. Het plenst inmiddels en de wind wakkert aan. Windkracht 6, 7, 8? Ik weet het niet, maar het is geen harde wind meer. Het is een flinke storm! Mijn cape flappert, mijn paraplu is een tent waarvan de scheerlijnen het danig te verduren krijgen.

Dan moet ik afslaan naar het westen, richting Vuren. En daar krijg ik de volle laag! Mijn cape klappert, raast om mijn hoofd en scheurt kapot. Mijn paraplu slaat af en toe over de kop. Toch houd ik hem op. Als een schildpad onder zijn schild. Om me te beschermen tegen takken die van de bomen waaien. Ze liggen her en der onder de bomen, over de weg. Ik pak er één vast en sleep hem naar de berm. Voor de auto's die langskomen. Ik ben doorweekt. Mijn shirt, mijn vest, mijn jas, mijn broek, uit alles druipet het water.

Bij Vuren zie ik aan de kant van de weg een kleine schuur. Hij staat bij een huis, dat op dit moment niet bewoond lijkt. Een schuilplaats in deze storm! Ik kan er net zitten, op een emmer waarin oude rommel bewaard wordt. Als ik zit en me even laat gaan zak ik door de emmer! Dan maar op een paar autobanden die er ook liggen. Buiten hoor ik de storm brullen. Ik ben er nog niet

Na twee boterhammen een banaan
Ik moet weer. Meer struikelend dan lopend.
Soms blaast de storm me naar de andere kant van de weg. Mijn benen zoeken houvast. Met twee handen houd ik de paraplu in bedwang.
Alle spieren zijn gespannen. Topsport!

Dan komt een gebeurtenis van vroeger boven.
Hoe oud was ik? 19? Het was nacht. Het stormde.

De wind gierde om ons huis. We waren uit bed gehaald want de dijkwacht waakte over de Bildtdijken. Maar wij zochten het avontuur, mijn vader, een vriend van hem en ik. We wilden de storm bekijken. We realiseerden ons niet dat we onze moeder in vertwijfeling achterlieten. In de auto reden we naar de Boonweg waar je het dichtst bij de zee kon komen. Daar de auto uit. Stikzwarte nacht. Geen hand voor ogen te zien. Maar wij liepen hand in de hand de zee tegemoet. Om te zien hoe hoog de golven waren. Totdat we niet verder durfden. Omdat we onze ogen niet vertrouwden. We gingen terug. Ontgoocheld. Geen wilde zee gezien. De volgende dag hoorden we dat de brug van de Boondijk over het kanaal dat de weg van de zee scheidde, eruit was gespoeld door water uit de hemel en water uit de zee. Wat zou er gebeurd zijn als we door waren gelopen?

Nu denk ik ook: Wat gebeurt er als ik doorloop? Eén tak? Eén auto? Eén windvlaag? Toch worstel ik door. Dwars tegen alles in.

Na vijf uren pak ik het laatste stuk, een dijk langs de Waal en de Bovenmerwede. De storm trekt nog steviger aan. Ik hoor alleen maar gebrul, van mijn regencape, van de paraplu, van het water uit de hemel en het water in de Merwede. Dan voel ik mijn schoenen vol lopen. Langzaam wordt het koud om mijn voeten. Ze soppen. Ik loop op water

Een gedicht van Ida Gerhardt, die in Gorcum geboren is, dringt zich op. Een gedicht bij haar tiende verjaardag. Ik hoor de woorden:

IN MEMORIAM PATRIS.

*Mijn vader heeft de waterlaarzen aan.
Wij samen zijn de Lekdijk afgekomen.
Ik ben voor mijn verjaardag meegenomen:
hij moest vandaag bij het gemaal langs gaan.*

*Gemaal: dat is je vader horen noemen
die vreemde woorden van een andere taal
als hij de waterstand leest van de schaal;
te ademen in het onbenoembaar zoemen*

*dat gonzend omgaand aanwezig is.
En, niets te zeggen als hij bezig is:
'Dat is een man, daar kun je staat op maken'.
Als op de zaken orde is gesteld*

*doen wij op huis aan. Een lucht van geweld:
Gorcum ligt al door wolken overkraagd.
Geen noodweer en geen wereld kan mij raken,
als hij, het laatste stuk, mij op de schouders draagt.*

Even denk ik: Ik wou dat ik die waterlaarzen draag. En dan: Als in het gedicht hij nu eens met een hoofdletter wordt geschreven: Hij

Het dringt tot me door dat hier in één klap mijn geloof staat: Doorworstelen. Dwars tegen alles in. Maar geen noodweer en geen wereld kan mij raken als Hij, het laatste stuk, mij op de schouders draagt.

Naast mij komt een politieauto rijden. Langzaam, heel langzaam. Maar ze stoppen niet. Na vijf minuten zie ik ze in de verte toch stilstaan. Waarom? Wat willen ze? Wat denken ze? Wachten ze op mij?

Wat doe ik als ze vragen of ik mee wil rijden? Ik kom naast de auto. Verwacht een stem. Maar niets. Ze laten me lopen. Geen lift dus!

Als ik in Gorcum ben zijn er links en rechts van me huizen. Langzaam voel ik de luwte. Mijn benen trillen. De huizen hebben hun voordeuren een meter boven de begane grond. Een trap er voor zorgt voor bereikbaarheid. In een portiek.

Ik aarzel niet. Het eerste portiek en de eerste trap is van mij. Ik laat me erop vallen en probeer wat bij te komen. Het lukt maar matig. Ik heb het helemaal gehad.

Na een poosje gaat het weer. Ik pak de telefoon en bel mevr. Ria Kievit. Ze is bestuurslid van de Stichting Vrienden van de Grote Kerk van Gorinchem/Dalem. Ze wil speciaal de kerk voor me opendoen op deze dag dat de kerk officieel niet geopend is. Als ik vertel wie ik ben is het even stil: “..... U komt me toch niet vertellen dat u met dit weer” Ja, dat kom ik wel. “Grote genade..... Waar bent u nu?” “Ik denk zo ongeveer een kwartier van

de Grote Kerk. Ik zit uit te rusten in een portiek van een huis.” “Maar waar bent u? Een naam? Een straat?” Ik kijk om me heen: “Dalemse Poort?” “Maar dan bent u vlakbij. Nog vijf minuten.”

We spreken af bij de kerk.

Als ik aankom heeft haar man de deur van de kerk al open. Zij rijdt de auto op de parkeerplaats. En als we allemaal binnen zijn, is de storm verdwenen. Geen storm in dit huis van God.

Hij zet koffie. Zij loodst me door de consistorie met dik tapijt en stoffen stoelen. Ik blijf op de drempel staan: “Moeten we hier langs? Ik drijf en dan over deze vloerbedekking?”

Het hindert allemaal niet, volgens haar. Maar we gaan zitten in de keuken. Een houten stoel. Tegels op de vloer. En hete heerlijke koffie. Na twee kopjes en een klein half uur praten ligt er een aanzienlijke plas onder mijn stoel. En de rillingen lopen langs mijn rug. Lopen houdt je warm. Stil zitten bekleumt.

We doen nog een rondje door de kerk; dat leidt af van de kou.

De Grote Kerk van Gorcum is een prachtig gebouw uit 1845. In 1200 stond hier al een kerk. Die is tot op drie meter van de grond afgebroken en op die muren is de nieuwe kerk gebouwd. Er kunnen 1100 mensen in. Op zondag zitten er zo'n 800. Gereformeerde Bond, wel P.K.N.

Er is een prachtig orgel. Een Bätz-Witte orgel. Dhr. Kievit zet een CD op zodat ik het orgel kan horen.

Een rondgang door de kerk laat een aantal bijzondere bezienswaardigheden zien. Een stuk steen met een fresco, gevonden bij de restauratie. Verschillende tekeningen van meer fresco's gevonden in de kerk; een gemeentelid maakte de tekeningen en verzamelde ze in een boek. Prachtige koperen kroonluchters, waarvan de middelste aan de bovenkant een adelaar/pelikaan heeft die zijn jongen voedt uit zijn borst en aan de onderkant een gezicht van een Moorse man.

Prachtige glas in lood ramen, rustig en licht. Een grisaille van de Goede Herder; het lijkt alsof hij diepte heeft en uit steen gesneden is, maar het is schilderwerk, volkomen plat. Een grafmonument van Wilhelmina van Paffenrode -van Arkel, dochter van drossaard Roelof van Arkel, vroeg gestorven. Een grafmonument op een grafkelder van de Van Arkels, van heer Jan III van Arkel en zijn vrouw Vrouwe Mabelia van Voorne, ook ooit in de kerk begraven.

En als laatste een plaquette van het Ned. Hervormd Diaconiehuis. Hierop staat het lijkrecht afgebeeld: diakenen hadden het recht om mensen af te leggen en hiervoor gelden te verzamelen. Je ziet ze staan met collectebus en hoed én lijkwade.

Na een uur zijn we rond. Ik heb het inmiddels "bitter bitter koud". Dhr. en mevr. Kievit brengen me naar het station. Na een half uur wachten is de bus er. Ook daarin word ik niet warm.

In Meerkerk stap ik uit. Nog even door regen en wind en dan is er de auto. Onder het rijden gaat de kachel op hoog. Ik kom in een file maar dat deert me niet. Het is warm en droog. "Thuisgekomen" laad ik mijn natte spullen uit. De kachel op 22 en een hete douche. Het leed is geleden. Morgen wordt het weer beter!

Vrijdag 15 juli 2011

Uit bed gekomen geloof ik mijn ogen en oren niet. Het is bladstil en de zon schijnt voluit!!

Dat is toch niet te geloven na zo'n dag als gisteren! Wat een rust!

Vandaag de route Gorinchem – Sliedrecht. Maar ik moet hem in omgekeerde volgorde lopen omdat ik alleen maar 's ochtends in de Grote Kerk in Sliedrecht terecht kan.

Dus in de auto naar Gorcum, met de trein naar Sliedrecht en lopen naar de Grote Kerk daar.

Daarna lopend verder naar Gorinchem, steeds langs de Boven Merwede.

In de auto kom ik tot de ontdekking dat ik mijn fototoestel ben vergeten. Dat worden dus geen foto's vandaag. Jammer, maar het is niet anders.

In Sliedrecht is er iemand van het kerkelijk bureau die me ontvangt. Ik krijg een persoonlijke rondleiding van mevrouw Erkelens.

De kerk is tien jaar ouder dan onze Grote Kerk; hij is gebouwd in 1763. En het is, net zoals in Drachten, het oudste monument van Sliedrecht dat nog als zodanig in gebruik is.

De preekstoel, met doophek en psalmborden zijn gebouwd in de Lodewijk XV stijl. De preekstoel werd geplaatst in het jaar 1764. Het orgel is uit 1852, in de Lodewijk XIV – Lodewijk XV stijl, gebouwd door C.F. A. Naber uit Deventer. Na de plaatsing van dit orgel is de kerk aangepast aan de stijl van het orgel, dus in roomwitte kleuren geschilderd, afgewerkt met goud.

De kansel-Bijbel, de Statenvertaling, werd in het jaar 1748 gedrukt bij Nicolaas Goetsee te Gorinchem. De Bijbel was een geschenk bij de in gebruik name van het orgel in 1852.

Ik mag even de preekstoel op. Om te voelen hoe dat hier voelt. In een gemeente die de Gereformeerde Bondssignatuur heeft, maar waar ook de Confessionele kerken. En ik mag de kansel-Bijbel bekijken, voorzichtig de bladeren omslaan. Er staan prachtige gravures is van Jan van Luijken. Een pracht van een Bijbel, die dan ook met twee sloten aan de preekstoel vastgeklemd zit. Ook hier wordt dus gestolen!

Mevrouw Erkelens vertelt levendig. Ze is thuis in de geschiedenis van de Hervormde kerk, van de Hervormde kerk in Sliedrecht. Ze is thuis in het kerkrecht en in de verhoudingen tussen de verschillende Hervormde modaliteiten. Zelf behoort ze bij de Gereformeerde Bond, maar haar collega op het kerkelijk bureau heeft de Confessionele signatuur. En ze werken prima samen.

Het is een bijzondere ervaring om hier te zijn. Het voelt weer even “echt Hervormd”, wat dat dan ook maar moge zijn. Het voelt weer even thuishoeren, want van huis uit ben ik ook Confessioneel Hervormd. De terminologie en de gebruiken zijn me eigen. Het is een weten zonder te hoeven vragen.

De organist komt langs. Hij oefent voor een concert en speelt Bach. Het is vreemd om deze muziek hier te horen, want het is een muziekstuk met korte noten. Net heeft mevrouw Erkelens nog verteld dat ze besloten hebben om uit de herziene Statenvertaling te gaan lezen en de psalmen meer ritmisch te gaan zingen De psalmen meer ritmisch gaan zingen. Tjee, dat deden ze dus nog steeds niet. En daarmee ben ik bij het boek van Maarten 't Hart: Het

psalmenoproer. Een verhaal over de invoering van het ritmisch zingen in Maassluis in de kerk.

Ik ben verwonderd. Over een zo andere kerkelijke wereld hier. Zo heel anders dan in Drachten. Bijna niet meer voor te stellen voor mij. Ik betrap me erop dat ik meer zou willen weten van deze manier van geloven. Een dienst meemaken. Met mensen praten over hun geloof hier. Wat denken ze, wat voelen ze, wat vinden ze, wat geloven ze en wat drijft ze? Hoe is hun ervaring met hun God? Ik ben er nieuwsgierig naar. Het boek Gordel van God, geschreven door Willem Oosterbeek, journalist, vertelt hier meer over. En in gedachten ligt dit boek al op de stapel voor de vakantie.

Na een dik uur neem ik afscheid. Ik heb nog lang niet alles gezien. Ik heb nog lang niet alles gevraagd. Maar alles weten maakt ook niet gelukkig.

De woorden van mevrouw Erkelens gaan met me mee. Ze schreef in mijn wandelboek: *Wat boven alles uitgaat is de verbondenheid met de Koning van de kerk. Dat zowel hier, in de Grote Kerk van Sliedrecht, als in alle andere Grote Kerken in ons land, waaronder Drachten, het Woord bediend mag worden.*

Column Friesch Dagblad week 29

De Gereformeerde Bond – De Confessionelen – De Hersteld Hervormde Kerk

De afgelopen weken ging mijn wandeltocht dwars door de Bible Belt: een aanduiding voor de geografische band in Nederland die loopt van het westen van Overijssel naar Zeeland. Hier wonen veel bevindelijk gereformeerden.

Ik noem er maar een paar kerken, waar ik al lopend langskwam: Montfoort, Leerdam, Gorinchem, Sliedrecht. Al die gemeenten hebben de signatuur Gereformeerde Bond of Confessioneel. Deze twee richtingen binnen de Hervormde Kerk werken in de meeste plaatsen goed samen en kerken ook in hetzelfde gebouw of afwisselend in elkaars gebouwen.

In Montfoort leidt dhr. Hek, kerkrentmeester, mij rond. Hij vertelt: “De Hervormde Gemeente (Gereformeerde Bond) in Montfoort bestaat uit ongeveer 2500 leden. Daarvan gaan er 750 op zondag naar de kerk. Met de komst van de Protestantse Kerk in Nederland is er in de Hervormde Gemeente een scheuring ontstaan. Ongeveer 600 kerkbezoekers zijn uit de Hervormde Kerk gestapt en zijn nu de Hersteld Hervormde Kerk geworden. Daarom zitten er in de gewone Hervormde dienst op zondag nog maar 150 mensen in de kerk.”

Ik had het, toen ik arriveerde bij de kerk, al zien staan op de muur: Hervormde Gemeente en Hersteld Hervormde Gemeente.

Dhr. Hek vertelt verder: “De afgescheidenen (Hersteld Hervormden) hadden diensten op het industrieterrein in een grote loods. Dat stond de burgerlijke gemeente niet aan. We zijn toen samen, op verzoek van de burgemeester, om de tafel gaan zitten en hebben besloten om de Hersteld Hervormden een plek te geven in onze kerk, op voorwaarde dat ze de helft van de exploitatie van de kerk zouden betalen. De Hervormden kerken nu om 9.30 uur en om 16.00 uur; de Hersteld Hervormden hebben twee diensten om 11.30 uur en om 19.00 uur.”

Het is een triest verhaal en dhr. Hek straalt die triestheid ook uit. Wie weet wat er allemaal gezegd, gedaan en geruzied is Met de komst van de Protestantse Kerk in Nederland

hoopten we dat er één kerk zou komen. Resultaat: Afscheidingen in de Gereformeerde Kerk (de Voortgezette Gereformeerde Kerk) en in de Hervormde Gemeenten (De Hersteld Hervormde Gemeente). Het is dus mislukt om één kerk te zijn.

In Gorcum, Sliedrecht en in iets mindere mate in Leerdam, alhoewel daar wel een Hersteld Hervormde Kerk is, kom ik dezelfde verhalen tegen. Vaak bestaat de gemeente uit de twee richtingen Confessioneel en Gereformeerde Bond. Deze gemeente zijn meegegaan met de Protestantse Kerk in Nederland. Maar er was altijd een groep mensen die dat niet wilde. Dit omdat zij de plurale vorm van de P.K.N. en de vernieuwde grondslagen niet konden en wilden onderschrijven.

En dan is er een groot probleem. In Montfoort gaven de volledige colleges van kerkenraad en kerkvoogdij met het overgrote overige deel van de gemeente aan niet mee te kunnen gaan met de P.K.N. Dit leidde ertoe dat de kerkenraad uit de ambten (binnen de P.K.N.) werd gezet. Kort hierna zijn de bankrekeningen van de kerkenraad en kerkvoogdij geblokkeerd door de tijdelijke P.K.N. kerkenraad. Het leidde tot een rechtszaak in 2006.

Inmiddels zijn we vijf jaar verder. En kerken ze weer in hetzelfde gebouw.

Ik realiseer mij dat deze kerkelijke wereld een totaal andere is dan die van Drachten. Ik herken de gedegen kennis van Bijbel, kerk en gemeente. Het voelt even alsof het weer vroeger is en alsof ik weer echt Hervormd ben. Als vanzelfsprekend, van huis uit.

Maar ik wil niet terug naar deze wereld. Als we als kerk iets willen bereiken in deze wereld en de kerk, als gemeente van Christus, levend willen houden, dan moet het samen, in groot oecumenisch verband. We moeten middenin de wereld staan!

In Giessendan, Neder-Hardinxveld en Sliedrecht loop ik langs het kerkgebouw van de Hersteld Hervormden. “De kennis is mij te wonderbaar. Ik kan er niet bij

De wandeling op vrijdag 15 juli loopt van Sliedrecht naar Gorinchem. Een prachtige wandeling met mooi weer. Hoofdzakelijk langs het water.

Om 15.00 uur ben ik in Gorcum. Ik kom aan Buiten de Waterpoort. Daar moet een standbeeld van Ida Gerhardt staan. Ik kijk overal, maar ik kan het niet vinden. Jammer.

Omdat ik vroeg ben, besluit ik nog naar Leerdam te gaan. Ik ben daar wel langs gewandeld maar heb de kerk nog niet bezocht. En vandaag is hij open tot half vijf. Dus tijd zat.

Zaterdag 16 juli 2011

Vandaag wordt het een lange loopdag. Geen kerkbezoek want dat is gisteren nog gelukt in Leerdam. Een korte ontmoeting met twee gastheren en een gastvrouw van de Open Grote Kerk. Een zelfde systeem als bij ons. Leuk om te horen hoe men daar de Open Kerk gestalte geeft.

Ik zet mijn auto weer in Meerkerk (7.45 uur), zoals ook op 14 juli. De route Gouda – Meerkerk moet nog gelopen worden. Ook vandaag besluit ik om die route in omgekeerde volgorde te lopen. Reden: het weer. De voorspellingen zeggen dat het in de middag overal weer flink gaat regenen. En ik heb geen in zo'n nat pak al twee dagen terug.

Van Meerkerk gaat het via Langerak en Nieuwpoort met de pont naar Schoonhoven. Als ik op de pont zit te wachten bestudeer ik de kaart nog maar weer eens: Schoonhoven, aan de overkant, Grote Kerk

Lees ik dat goed? Een Grote Kerk in Schoonhoven? Deze staat niet op mijn lijst van Grote Kerken. In de voorbereidingsfase van de wandeling en in de planning ben ik deze kerk nooit tegengekomen. Nou ja. Zo is dat dan. Ik heb een Grote Kerk gemist dus. Maar ik kan er wel even langs lopen. En een foto maken. Zo van: Kijk eens wat ik niet gezien heb! En: Kijk eens welke Grote Kerk ik niet van binnen bekeken heb!

Om 14.15 ben ik in Gouda. Vandaag 28 km. achter de knopen! Dat vraagt om koffie met appelgebak. Heerlijk op een terras, want koud is het niet, maar het giet wel inmiddels. Grote parasols houden het terras droog zodat we toch buiten kunnen zitten.

Daarna ga ik naar huis. Totaal gelopen: 672 km. Totaal aantal kerken bezocht: 28.

Nog te gaan dit jaar: 4 grote etappes. Van Sliedrecht naar Schiedam (6 kerken). Van Schiedam naar Brouwershaven (4 kerken). Van Brouwershaven naar Veere (2 kerken). Van Veere naar Terneuzen (3 kerken).